

Livsglede

BLADET FOR AMPUTERTE/PROTESEBRUKERE 1/2013

PER JØRGEN LERUD, AMPUTASJONSSPESIALISTEN 6-7

NÅR HENDER KAPPES AV - SOM STRAFF 14-16

OVL-LEDEREN: "VI ER PÅ RETT VEI" 17

A black and white photograph of two men playing frisbee in a grassy park. The man on the right is jumping to catch the frisbee, while the man on the left is in a ready position. They are both smiling and looking at the frisbee. The background shows trees and a cloudy sky.

ottobock.

Quality for life

Den ene bruker Genium.

– Neste generasjons benprotese

Å kunne gå som vanlig uten å måtte tenke seg om, fremover eller bakover, noen ganger fort, noen ganger sakte – alt avhengig av situasjonen – å gå opp og ned trapper, gå over hinder og sitte avslappet. Enhver amputert og benprotesebruker vet, at dette på ingen måte er en selvfølge.

Nye OPG-funksjonen (optimert fysiologisk gange) gjør at anstrengelsen og behovet for koordinasjon reduseres betydelig, spesielt når brukeren går i skråninger eller på ujevnt underlag.

Ytterligere egenskaper:

- induktiv lading av protesen
- batteridriftstid på fem dager
- interaktiv fjernkontroll
- fem stillbare ekstraposisjoner
- maks. 150 kg brukervekt

MOMENTUMS ÆRESMEDLEM:
PRINSESSE MÄRTHA LOUISE

Livsglede 1/2013

Utgiver: MOMENTUM
Postboks 49 Skøyen 0212 Oslo.
Utkommer 4 ganger årlig.

Layout: Christine Wigaard
Trykk: Wisa Grafisk AS

REDAKSJONEN I LIVSGLEDE
Nils-Odd Tønnevold
Ansvarlig redaktør
Legg- og lærprotesebruker
nils.tonnevold@connectum.no
Tlf. 92 20 16 26

Flemming Dahl
Journalist
flemmdahl@hotmail.com
Tlf. 98 62 55 96

Hans H. Reinertsen
Fotograf
hasse8@mac.com
Tlf. 90 12 29 30

Internett:
www.momentum.nu

Annonser:
Kontakt Nils-Odd Tønnevold
nils.tonnevold@connectum.no
Tlf. 92 20 16 26

Forside:
Per J. Lerud, kirurg, har gjort
mye for at amputerte skal
få en bedre hverdag. Her har
fotografen fått ham med opp
i høyden over Oslos bykjerne.
Foto: Hans Hekneby Reinertsen.

ISSN: 1891-3040

*“Det er bedre å tenne et lys
enn å forbanne mørket”*

LEDER

Den enkeltes innsats

Siden hovedstyret ble valgt på årsmøtet i fjor, har vi jobbet med å forbedre og profesjonalisere måten vi jobber på. Dermed er det blitt lettere å oppnå det vi skal i perioden, med den følge at livet som amputert/protesebruker og pårørende blir bedre.

For å få dette til, tatt i betraktning at de fleste har krevende oppgaver på jobb- og hjemmefronten og i andre sammenhenger, fant vi ut at vi burde tydeliggjøre oppgavene og delegere ansvar for gjennomføring. Det har vi gjort gjennom etableringen av en rekke faste utvalg og noen ad hoc-utvalg/prosjektgrupper.

De faste utvalgene er Likemanns- og pårørendeutvalget, Samfunnspolitisk utvalg, It/Web-utvalget, Sports- og aktivitetsutvalget, Studieutvalget og Informasjonsutvalget. Redaksjonen, Momentumprisutvalget og Livsgledeutstillingsutvalget utøver sine oppgaver på ad hoc-basis. For mer informasjon om utvalgene og deres mål og arbeidsområder viser jeg til omtale på sidene 18 og 19.

*“Skal vi klare å gjennomføre alt vi
ønsker, så hverdagen blir bedre for flere,
trenger vi flere hender og hoder”*

Jeg vil oppfordre deg som leser til å kontakte den som er ansvarlig for det utvalg som er aktuelt for saker du ønsker å spille inn, eller for å avklare noe du lurer på. Jeg vil også oppfordre deg til å ta kontakt for å melde deg til tjeneste. Skal vi klare å gjennomføre alt vi ønsker, så hverdagen blir bedre for flere, trenger vi flere hender og hoder.

Kanskje du kan hjelpe til med arrangementer, likemannsarbeid eller annen medmenneskelig tjeneste, som det å ta en telefonrunde for å høre hvordan folk har det, slik at de føler seg tenkt på og at noen bryr seg om dem? Eller kanskje du er åpen for å være med å bidra i styre og stell.

Uansett hva du kan tenke deg å bidra med, håper vi å høre fra deg. Kontakt enten meg, leder av ditt fylkeslag eller en av utvalgslederne.

God Påske!

Nils-Odd Tønnevold
Styreleder

INNHold:

En rask prat med: Sven Höglund	s 4	Tønnevolds internasjonale roller	s 13
Et blikk på: Per Jørgen Lerud	s 6-7	Amputasjon som straff	s 14-16
Et skreddersydd kontorbygg	s 8	OVL-lederen skriver kronikk	s 17
Lesertorget	s 10-11	Nøkkelfolk i Momentum	s 18-19

Inger Groven

Foto: Hans Hekneby Reinertsen

Inger Groven, en av initiativtakerne til Momentum, fikk to kraftige hjerteinfarkt i julen 2011 og kom seg aldri helt etter det. Like oppunder jul i fjor gikk hun bort. Inger var et godt og flott menneske som hadde et stort hjerte for andre. Etter mange år i Oslo, flyttet hun og mannen Hans til hans barndomstrakter på Dovre, hvor de stortrivdes. Familien og Momentum betød mye for henne. Hun pleiet sin syke Hans i flere år, stilte opp som likemann, arrangerte Livsglede-utstilling på Otta og var ofte å finne på hesteryggen. En livsglad dame har lagt inn årene. Våre tanker går til Hans og Monica (datter). Vi takker for hennes virke og lyser fred over hennes minne.

Nils-Odd Tønnevold

...Sven Höglund

Som så mange andre her i Norge nå for tiden, er han egentlig svenske, denne Sven Höglund. Sammen med kone og sønn bor han i Trøgstad kommune i Østfold. Höglund, årgang 1954, har en fortid som sjømann, deretter som turbuss-sjåfør. En novemberdag i 2008 havnet bussen han kjørte, og for anledningen var alene i, i en kollisjon. Den traff en tungbil bakfra. Ulykken frarøvet Höglund begge bena (se Livsglede nr. 3, 2012, reportasje fra Momentums weekend-treff på Hjerkin).

Hvordan går det, har du gjennom den mørke vinteren holdt liv i gløden og optimismen du viste frem under weekenden på Hjerkin i august?

Jaja men... Tilværelsen er bedre nå, jeg har fått nye proteser, vakuumproteser, de fungerer helt fint. Jeg har fått en mye bedre hverdag. Nå lager jeg mat stående, uten å holde meg fast, så livet er faktisk mye bedre.

Har du noen nye Momentum-arrangementer, for eksempel årsmøte-weekenden i Stavanger i april, på timeplanen?

Sven Höglund. Her under en utflukt i retning Snøhetta. Utflukten inngikk i Momentums weekend-treff på Hjerkin i august i fjor. Foto: Hans Hekneby Reinertsen.

Jaja men... Jeg har ikke fått sendt inn påmelding ennå, men vi kommer. Både kona og Carl P., sønnen vår, og jeg selv kommer til Stavanger.

Et godt råd til nyamputerte?

Ja, det er å tro på deg selv, dette klarer vi, det er tøft, men stå på.

Stavanger i april ...

Festmiddag, utflukt til Lysefjorden, kajakkpadling, møte med proteseleverandører og helsepersonell – dette er blant alt det som skal friste Momentum-folket til weekend i Stavanger 19.-21. april.

I programmet står kjendis Cato Zahl Pedersen oppført som inspirasjonsforedragsholder, og søndag før avreise er det tid for Momentums årsmøte.

Enda en i rekken av Momentumweekender, altså. Og som det heter i den utsendte invitasjonen: "Momentum-weekendene er en viktig møteplass for å utveksle erfaringer og hygge seg i fellesskap med gamle og nye venner."

Og husk at det her er snakk om Norges oljehovedstad, en by som har forandret seg mye; oljen har satt sitt preg på boligstandard, befolkningsmiks, bilpark... Dette vil i noens øyne være en ekstra grunn til å besøke Stavanger i april.

Hvis noen trodde at bare oljeplattformer fanger blikket i Stavanger, tok de feil... Foto: Odd Inge Worsøe/Wikipedia.

Terrengfoten Genesis

er blitt lettere, sterkere
og med livstidsgaranti
på bumpere.

VI FORHANDLER OGSÅ:

- ✓Proteser ✓Ortoser/skinner ✓Innleggsåler
- ✓Karbonføtter og knær ✓Kompresjonstrømper ✓Aktivortoser

Ortopro AS, Hardangerveien 72, 5224 Nestun, NORGE.

Tlf.: +47 55 91 88 60 - Fax.: +47 55 91 88 69 - E-post: post@ortopro.no

www.ortopro.no

**Totalleverandør av
protesekomponenter.**

Vi er distributør for:

- Endolite:** Karbonføtter og proteseknær.
- Uniprox:** Materialer, komponenter og tilbehør.
- Medex:** Protesekomponenter.
- PDI:** Komplette protesesystem.
- Mica:** Karbonføtter.
- Silipos:** Linere og tilbehør.
- Alps:** Linere.

Med kunden i fokus

Velkommen til starten på en ny hverdag!

Fjøsangerveien 215 (Krambua) 5073 Bergen - Tlf.: 55 27 11 00

**Atterås
Ortopediteknikk®**

Ortopediteknisk Institutt
www.atteraas.no

Amputasjonsspesialisten

I fritiden har han mekket på veteranbiler og motorsykler. I arbeidstiden har han reparert menneskekropper.

Flemming Dahl (tekst)
Hans Hekneby Reinertsen (foto)

Per Jørgen Lerud er lege, spesialisert innen ortopedisk kirurgi og skadekirurgi. Det vil si at han har kunnet gjøre noe med slikt som en skjev rygg, en klumpfot og en krigsskade. Alt i alt, se ham gjerne først og fremst som amputasjonsspesialist, i lys av hvor mye han har arbeidet med nettopp amputasjoner.

Han har ikke benyttet enhver anledning til å stikke nesen såpass frem at alle amputerte her i landet vil gjenkjenne mannen når de ser ansiktet eller hører navnet. Likevel skulle de alle sammen kunne regne denne Lerud som nær sagt en god venn, og det har sin forklaring:

Foruten å ha utført selve den fysiske amputasjonsjobben, gang etter gang, har han brukt sin erfaring – og deler av sin fritid – til å meddele omverdenen sitt syn på dårlig kontra godt amputasjonshåndverk samt dårlige kontra gode rehabiliteringsopplegg for amputerte. Ulike slags fagfolk innen helse og omsorg har altså kunnet lære av Lerud, og det finnes dokumentasjon på at mange har gjort det.

”Jeg vokste opp på et sykehus under krigen; det er nok mye dette som har gjort at jeg er blitt som jeg er blitt”

”Han er genuint interessert”, lyder en beskrivelse av Lerud fra en som i årenes løp har snakket mye med mannen og hørt hva andre har fortalt om ham. En annen av dem som kjenner Lerud godt, sier at han er ”en mann med hode og hjerte på samme plass, en som har betydd mye for mange.”

Lerud figurerer kort sagt som en av enerne i den innsatsen mange nedlegger, hver på sin måte, til fordel for amputertes ve og vel.

Når en samtale med mannen selv kommer inn på hans historikk, forteller Lerud at ”jeg ble tatt med tang av en tysk gynekolog under krigen, i Fredrikstad” og at året var 1943, nærmere bestemt 11. september. ”Nine eleven”, kommenterer Lerud og bringer dermed tanken hen på at datoen får folk til å tenke på noe annet enn hans bursdag.

Han forteller at hans far var lege og, som en naturlig følge av dette, at ”jeg vokste opp på et sykehus under krigen; det er nok mye dette som har gjort at jeg er blitt som jeg er blitt.” Ja da, han bekrefter at familiens faktisk bodde på sykehuset, St. Josephs Hospital i Fredrikstad.

Lerud, en av tre søsken, ble lege gjennom studier i Tyskland og Sverige og kirurg etter spesialutdanning i Sverige og Norge. Han har hatt diverse arbeidsgivere i de tre landene også. Dessuten har han – før han ble gift med en norsk dame – vært samboende med en svensk dame, som han har sine to barn med.

Om denne vekslingen mellom land betyr at han behersker det svenske språk, det tyske også, bedre enn nordmenn flest? ”Jeg snakker engelsk som

”En som har betydd mye for mange”, er det blitt sagt om Per Jørgen Lerud. Noe av alt det han har gjort i amputasjonssammenheng, er å få andre fagfolk til å forstå hva en god amputasjonsstump, kontra en dårlig, kan bety for den amputertes hverdag.

de fleste nordmenn – og tysk som en tysker og svensk som en svenske”, svarer Lerud.

I de seneste tiårene har i hovedsak Sophies Minde, dernest Sentral-sykehuset i Akershus (nå Akershus universitetssykehus, Ahus) og i siste omgang Aker universitetssykehus (nå en del av Oslo universitetssykehus) vært Leruds arbeidsgivere.

Vel, det hører med til de seneste tiårene at han i forbindelse med massakren i Srebrenica, i juli 1995, ble sendt ned til FN-bataljonen i Tuzla nordøst for Sarajevo. ”I tiden som fulgte jobbet jeg blant annet som frivillig lege i flykningeleirene i Bosnia”, forteller Lerud, som poengterer at opplevelsene der nede har vært med på å forme ham, de også.

På papiret er han pensjonist fra et par år tilbake, men i praksis har Lerud fortsatt å jobbe litt her og litt der, på en slags frilansbasis. Det var i sine år på Aker, der han bar tittelen seksjons-overlege, at Lerud et par år før årtusenskiftet ble nøkkelman i etableringen av en interessegruppe som kom til å gjøre mye for at amputerte skulle få en bedre hverdag.

Fysioterapeuter, sykepleiere, ortopediingeniører og andre fagfolk var representert i gruppen. Noe av det den i ettertid kan ta på sin kappe, er at gåskoler er blitt et vel ansett tilbud til benamputerte. Og Lerud selv ble snart så aktet, kanskje dels som følge av sitt arbeid i gruppen, at han ble tildelt et formelt medansvar for utdanning av fagfolk ved universitetssykehusene i Oslo og Bergen.

Om noe av det interessegruppen oppnådde her i landet, sier Lerud: "Vi klarte å redusere rehabiliteringstiden for benamputerte til omtrent det halve av hva den var."

Det hører med til historien om gruppen at også brukersiden var representert der, nærmere bestemt ved Nils-Odd Tønnevoll, frontfigur i Momentum, foreningen for arm- og benprotesebukere. "Nils-Odd og jeg var jo nesten som et radarpar den gangen, vi var veldig mye sammen", sier Lerud og tilføyer: "Han var en

sterk motor, naturligvis, vi dro i samme retning."

Lerud – som driver Høyre-lokalpolitikk på si og er glad i gamle hus og historie foruten i veteranbilene og motorsyklene – farter nå for tiden mellom boligen på Magnor og fritidsboligen i Skillingsfors, ikke langt fra Magnor, men på svensk side av grensen..

"Jeg snakker engelsk som de fleste nordmenn - og tysk som en tysker og svensk som en svenske"

Noe Lerud er spesielt kjent for å ha talt varmt for, er den gode versus den dårlige amputasjonsstumpen. Dette har å gjøre med hva Lerud ser som godt amputasjonshåndverk og dårlig sådant. Hva det når alt kommer til alt dreier seg om, er at en god stump kan bidra til å gi den amputerte en god hverdag.

Ortopediingeniører, foruten amputerte selv, vet hva det her er snakk om. I en reportasje i Livsglede nr. 3, 2012 ga ortopediingeniørene Torben Tejlgaard og Robert Fugløy noen uttalelser om det. "Vi møter problemet med en gang når vi mottar en pasient med en vanskelig amputasjonsstump", sa Tejlgaard. Hans kollega, Fugløy, viste til

Lerud som eksempel og sa at "han har gjort en kjempejobb angående dette å spre informasjon og kunnskap."

Interessegruppen Lerud dro i gang, ble oppløst etter omtrent et tiår, noe Lerud ser i sammenheng med norsk sykehusreorganisering. Han viser ingen udelte begeistring over reorganisering og omveltninger for øvrig i helse- og omsorgssektoren. "Vi har gjort så mye rart og galt i norsk sykehusvesen at vi bør sette oss ned og se hvilke feil vi har gjort, fremfor bare å pøse inn mer penger", sier han.

Når han blir spurt om amputasjonsfaget og de amputertes tilværelse her i landet nå kan karakteriseres som godt, svarer han, og igjen med henvisning til omveltningene i helsesektoren: "Jeg vet ikke hva jeg skal si... jeg tror nok at vi klarte å rette opp mye, men om det nå sklir tilbake der det var... Den faren ser jeg naturligvis."

Men at faget og pasientene har det bedre i Norge enn i en god del andre land, eksempelvis afrikanske land, vil ikke Lerud la det herske tvil om. Dessuten bygger han opp under et bilde som viser at amputerte får en stadig bedre hverdag som følge av nyutvikling på teknologisiden. For som han sier: "Der skjer det veldig mye bra."

Alt innen
ORTOPEDISKE
hjelpemidler

ORTOPEDITEKNIKK
er en totalleverandør av ortopeditekniske løsninger. Dyktige medarbeidere på lokale klinikker, samhandling med brukerne og kompetanse på både moderne og tradisjonelle metoder gir våre brukere trygghet på at de beste løsningene velges.

www.ortopediteknikk.no
Ryensvingen 6, 0680 Oslo

ORTOPEDITEKNIKK

Oslo, Lillestrøm, Gran, Mo i Rana 23 03 56 00. Sandvika 67 80 50 50.
Horten 33 01 76 02. Tønsberg 33 01 76 00. Sandefjord 33 01 76 03. Stavern 33 01 76 04.
Sandnes 51 66 44 83. Stavanger 51 88 56 60. Sogndal 57 67 28 65. Førde 57 72 24 84.

Dansk skreddersøm

Skal det være, så skal det være... Danske Handicaporganisationer (DH) har tatt i bruk en ny kontorbygning som i DH-formann Stig Langvads beskrivelse er "det mest tilgjengelige kontorhus i verden."

Bygningen ligger i Taastrup vest for København og har fått navnet Handicaporganisationernes Hus.

DH er en overbygning for en rekke organisasjoner for funksjonshemmede. Mange av dem har flyttet inn i den nye bygningen, der vel 300 mennesker har sin arbeidsplass.

Bygningen kunne sees som litt av en julegave til brukerne da den i desember ble offisielt åpnet av dronning Margrethe.

Bevegelseshemmede, synshemmede, hørselshemmede og allergiplagede er blant de mange som ble tatt hensyn til da bygningen ble påtenkt, tegnet og innredet.

Færrest mulig nivåforskjeller på gulvene; tilpassede toaletter og heiser; lave betjeningspaneler; gjennomtenkt materialbruk og dimensjonering; fremkommelighetsledelinjer; gode innvendige lysforhold; god akustikk og god skilting – dette er blant faktorene som gjør bygningen skreddersydd.

En av grunntankene bak bygningen – som har en prislapp på 180 millioner danske kroner – er naturligvis at den

Handicaporganisationernes Hus vest for København. Foto: HH.

Innvendig eleganse og brukervennlighet. Foto: NCC.

skal være god for de daglige brukerne. Men det finnes en grunntanke til: Bygningen skal inspirere andre til å tenke universell utforming når de på den ene eller andre måten fornyer samfunnet.

Heisen kan hentes ved hjelp av betjeningspanel i fothøyde.
Foto: Leif Tuxen.

TOV AS
Trøndelag Ortopediske Verksted AS
St. Olavs Hospital, 7006 TRONDHEIM

Ditt behov - vår utfordring

Les mer om vår virksomhet på
www.tov.no

SERVICE MED ORTOPEDISKE OG TEKNISKE HJELPEMIDLER

Produkter

- Ben- og armproteser
- Ben- og armortoser; støtteskiner
- Korsetter
- Ortopediske spesialsko
- Innleggsåler og fotsenger
- Varmehjelpemidler for kuldeintoleranse
- Kompresjonshjelpemidler for brannskadet hud
- Sitteskall

Tjenester

- Vurdering av behov
- Måltaking og avstøpning
- Produksjon
- Trening og opplæring
- Justeringer og reparasjoner
- Etterkontroll og oppfølging
- Forskning og utvikling

Trøndelag Ortopediske Verksted Besøksadresse: Elgesetergate 10 v/ innkjøpselen til St.Olavs Hospital - Telefon: 73 84 56 30 - E-post: post@tov.no

Ny Design, Ny Teknologi...

Real Technology - Real People

...og anbefaling av ortopediverksted. Det er grunnen til at mange velger Centris føtter. Siden 2007 har Centri arbeidet med å utvikle nye proteseføtter sammen med søsterselskapet Emotis. Gjennom ny design og ny teknologi har resultatet blitt bedre enn noensinne, 9 nye føtter for alle typer livsstil. Sammen med ortopediingeniører og teknikere har vi tilpasset føttene etter brukernes liv så de slipper å tilpasse sine liv etter føttene.

Element

Aeris Performance

Wave Activity

FILLAUER EUROPE
CENTRI

Bli med til Spania!

Det går an å trosse det faktum at det ikke er lett for alle å ferdes utendørs i vinter-Norge, mener Steinar B. Hansen i Momentum Øst.

I en tid med rimelige flybilletter og muligheter for mange til å være i arbeid selv langt fra den ordinære arbeidsplassen, er hans løsning er å reise til Spania. Og nå forsøker han å dra i gang en reiseklubb for folk, protesebrukere eller ikke, som måtte dels hans syn på saken.

I en e-post til Lesertorget skriver Hansen:

"Det er et tøft for oss benamputerte å ferdes ute i vinter-Norge. På tross av lovverk om universell utforming og diskriminering, så blir ikke fremkommeligheten vår prioritert. Brukere av proteser, rullestoler, gåstoler og barnevogner får greie seg så godt de kan, med de standarder som kommuner og vegvesen mener er forsvarlig. Så vi er henvist til et liv innendørs frem til en ny vår."

Vel, Hansen mener altså det går an å tenke alternativt om et vinter-Norge-liv som i hans vurdering ikke er bra for helse og trivsel:

"Kanskje skulle man gjøre som trekkfuglene; fly til varmere strøk. Jeg har bestemt meg for at i mitt liv i årene fremover, så vil jeg være i Norge fra mai og ut september. Når oktober kommer, så tar jeg billigste fly til Spania, finner en flott leilighet og blir der til gresset blir grønt hjemme. Dette har jeg prøvd et par sesonger og livskvaliteten min har blitt adskillig bedre."

Hansen beretter at han i et par år har grunnet på en idé:

"Hvorfor er vi ikke flere benamputerte som ferdes på mitt sted, som er Torre Vieja, Costa Blanca. Kanskje mange tror det er for dyrt, vanskelig å organisere, tungvint med rullestol; hva med leger, sykehus, fysioterapeuter og ikke minst NAV?"

Hansen skriver at han et litt selskapsyk og at han dermed har tatt initiativ til å starte Reiseklubben Helse & Velvære.

"Formålet vil være å tilrettelegge aktive reiser til Spania i den kalde perioden fra oktober til og med april. Innholdet skal være å komme i bedre form, gå ned litt i vekt for de som

trenger det, masse sosialt samvær, utflukter i Sør-Spania, grillkvelder, golf, spansk kurs, svømming, gå tur og styrketrening."

Reise og opphold skal ikke koste all verden, poengterer Hansen. Og han forteller at en norsk personlig trener med godkjent utdanning i fysisk trening, førstehjelp og kosthold skal være tilgjengelig på stedet.

Det aktuelle bostedet, der leiligheter kan leies av norske eiere, ligger i utkanten av Torre Vieja, ikke langt fra sentrum, opplyser Hansen, som tilføyer at internett og norske TV-kanaler vil være tilgjengelige - og at bil vil være til disposisjon.

Steinar B. Hansen vil ha med likesinnede til vinteropphold i Spania.
Foto: Privat.

Se på denne pappa'n!

I en e-post til Lesertorget skriver Nils Jostein Roaldsøy, benamputert Momentum-medlem: "Sjekk denne fine skoleoppgåva min kjære datter Brita lagde om meg". Og så vedlegger han oppgaven.

(Nils Jostein er mannen med "tatoverte" proteser, omtalt i forrige utgave av Livsglede. Han mistet venstreleggen i en motorsykkelulykke. Datteren satt bakpå da ulykken inntraff, men hun ble ikke skadet.)

I skoleoppgaven skriver datteren, Brita Sætrevik, mye som viser at hun er imponert over hva Nils Jostein har fått til som amputert.

Et sted i oppgaven skriver hun: "At en mann på snart 50 år endte opp som skiinstruktør med protese er vel det siste man hadde i tankene."

Et annet sted refererer hun en uttalelse fra ham: "Det er ikke nødvendig å klage over ting man ikke kan gjøre noe med."

Enda et klipp fra skoleoppgaven: "Ingenting er en begrensning på hva han kan få til".

Nils Jostein i farten.
Foto fra skoleoppgaven.

Opptrening på Beitostølen

Martin Sæbu ved Beitostølen Helsesportsenter gjør Lesertorget oppmerksom på et opptreningskurs for benamputerte i dagene 2.-13. april, med fysisk aktivitet og spesiell vektlegging av alpint og kjøring med protese.

Sæbu skriver i en e-post at opplegget arrangeres av senteret i samarbeid med Atterås Ortopediteknikk og at det for deltagerne vil være mulighet for å delta i Ridderrennet, i langrenn og alpint.

Siden søknadsfristen er oppgitt til 1. mars, altså i de dager da denne utgave av Livsglede skal nå postkassene, har Lesertorget redaksjon dette rådet til interesserte: Det går an å sjekke med senteret – kanskje lar det seg gjøre å komme med selv etter den offisielle tidsfristen.... Det er lov å forsøke.

Snowboard på Tryvann

Momentum-medlem Geir Arne Hageland minner om at AmpuCamp Snowboard skal arrangeres i Funkisparken på Tryvann i Oslo i dagene 22.-24. mars, i regi av Momentum sammen med Funkibator og Snowboardforbundet.

Er du interessert, men sent ute i lys av at påmeldingsfristen er satt til 1. mars, er Lesertorget-redaksjonens råd at du likevel gjør et forsøk, ved å kontakte Hageland direkte eller Momentum sentralt.

Deltagerne skal bo på hotell i nærheten. Programmet forteller om proffe instruktører, utlån av utstyr, heiskort, inspirasjonsforedrag.

"AmpuCamp Snowboard skal være en opplevelse med god oppfølging", skriver Hageland i en e-post til Lesertorget, der han også frister med mye moro.

Gi noe tilbake - støtt Momentum

I Norge er det i dag ca. 5000 personer som mangler arm og/eller bein som følge av dysmeli, sykdom eller ulykke. Ved å støtte vårt arbeid økonomisk hjelper du oss å hjelpe flere amputerte og pårørende.

Hvorfor bør du støtte Momentum?

– du støtter en god sak og får skattefradrag.

Dette er fordi Momentum er på listen over godkjente organisasjoner som du kan gi en gave til og få skattefradrag.

Slik gjør du:

Overfør din gave til Momentums konto 9235.17.01406 og oppgi "Gave" og ditt personnummer under "Beløpet gjelder" og oppgi ditt navn og adresse. Resten går av seg selv. For øvrig har det offentlige bestemt følgende for at fradragsrett skal gjelde: Samlet gave må være minst kr 500 i løpet av inntektsåret per giver. Maksimalt fradragsberettiget beløp per giver er kr 12.000 per år (du kan gi mer enn dette, men vil kun få skattefradrag for de første 12.000).

Har du spørsmål? – kontakt

Momentums generalsekretær
Elin Holen De Capitani,
tlf 99 01 66 92, info@momentum.nu

Hva med å gi en gave til Momentum?

– ring 4000 4360 eller send e-post til info@momentum.nu, så sender vi deg et lite hefte som beskriver hvordan du går frem.

Momentum driver et omfattende landsdekkende arbeid for å gjøre hverdagen til amputerte og pårørende bedre.

Blant de mange oppgavene er besøkstjeneste/likemannstjeneste ved sykehus og opptreningscenter, store og små sammenkomster, kurs og opplæring av frivillige og tillitsvalgte, lobbyvirksomhet overfor politikere for å oppnå bedre kår, spredning av livsglede og fjerning av barrierer gjennom visning av utstillingen Livsglede, utgivelse av medlemsbladet Livsglede, drift av organisasjon nasjonalt og i fylkene.

Ny generasjon ytterkosmetikk

Norsk representant:
www.nor-sea.no

Inspired by patients
Inspired by patients
Inspired by patients

Vanntett

Selvbærende

En protese for
alle aktiviteter

Uten skum under

Når høyteknologi møter design

Renegade® AT

Plié® 2.0

Den beste kombinasjon mellom pålitelighet og ytelse

Protesefoten **Renegade All-Terrain** har høyere ytelse enn noensinne og setter en ny standard for dynamikk og slitestyrke. En perfekt kombinasjon med **Plié® 2.0**, verdens mest responsive og vanntette mikroprosessorstyrte kneledd, som gjør at det fungerer i forhold til et bredt spekter av aktiviteter. Plié leveres med 36 måneders garanti og to gratis serviser.

Norsk representant: Norsesea. Kontakt hsklausen@msn.com for mer informasjon og bestilling.

Freedom Innovations Europe
Jaargetijdenweg 4
7532 SX Enschede, The Netherlands
Tel.: +31 (0)53 - 20 30 300
Fax: +31 (0)53 - 20 30 305
www.freedom-innovations.eu

Nå skal stemmen hans høres over hele verden

Nils-Odd Tønnevoll, nå med et par internasjonale roller å fylle.

Foto: Hans Hekneby Reinertsen

Nils-Odd Tønnevoll, Momentums frontfigur gjennom mange år, er innvalgt i hovedstyret i verdensomspennende International Society for Prosthetics and Orthotics (ISPO).

Dermed får Tønnevoll for alvor et ord med i laget i den globale innsatsen for å gi brukere av proteser og ortoser en bedre hverdag. Det er nettopp i denne innsatsen ISPO spiller en nøkkelrolle - i nært samarbeid med FN, WHO (Verdens helseorganisasjon) og andre tunge krefter.

Da årsmøtet i ISPO stemte Dr. Tønnevoll inn i hovedstyret for perioden 2013-2015, utpekte det ham samtidig til å fylle vervet som Treasurer, hvilket innebærer at han er økonomiansvarlig og leder av organisasjonens finanskomité.

Tønnevoll var selv ikke til stede da han ble tildelt sine nye, internasjonale roller. Årsmøtet ble avviklet i Hyderabad i India i februar, under ISPOs verdenskongress der. ISPOs nettsider forteller at kongressen samlet rundt 1800 deltagere fra over 85 land.

Etter hva Livsglede får opplyst, er Tønnevoll den første noensinne fra protese/ortose-brukersiden som er valgt inn i ISPOs hovedstyre. Mange ulike krefter er samlet under store ISPOs paraply, der det ikke minst finnes leger, kirurger, fysioterapeuter og ortopedingeniører.

I hovedstyret sitter Tønnevoll sammen med representanter fra Australia, Japan, Storbritannia, Sverige, USA og andre land. ISPOs neste verdenskongress skal arrangeres i Lyon i Frankrike i juni 2015.

www.och.no

Å være et
helt menneske,
er å føle seg
som et

OCH ortopedi AS

Bevegelseshemming skal ikke stå i veien for livskvalitet.

OCH ortopedi har siden 1846 vært en ledende aktør i utvikling av ortopediske hjelpemidler. Vi er stolte over å være ISO-sertifisert. For deg som pasient innebærer dette at vi kan tilby spesialtilpassede hjelpemidler av høyeste kvalitet og standard.

Oslo og Akershus	Møre og Romsdal	Østfold	Oppland	Telemark
23 28 82 00	70 14 50 40	69 30 17 70	61 24 73 30	35 56 15 50

Spar penger - få rabatt på overnatting og møterom

Ta kontakt med hotellet du ønsker å benytte eller direkte med oppført kontaktperson - oppgi avtalekoden.

God tilgjengelighet til hotellene er ett av FFOs mål med avtalene.

Mer informasjon

Les mer om hotellavtalene på - www.ffa.no/hotellavtaler

Rabattene gjelder både private opphold og Momentum-arrangementer.

Hotell

Hvordan bestille?

Choice Hotels - tlf 22 34 42 00
Kontaktperson: Karen Fischer
Telefon: 93 00 16 02 eller e-post:
karen.fischer@choice.no
(avtalekode CH14660)

Scandic Hotels - tlf 23 15 50 00
Kontaktperson: Mads Eliassen
Telefon: 90 50 19 11 eller e-post:
mads.eliassen@scandichotels.com
(avtalekode D000004481).

Thon Hotels - tlf 815 52 400
Kontaktperson: Line Raaen
Telefon: 92 69 77 56 eller e-post:
line.raaen@thonhotels.no
(avtalekode FFO).

Avkappede hender – til

Jo da, det gikk på følelsene løs, forteller den erfarne TV-journalisten Lars Sigurd Sunnanå om morgentunden da han lagde reportasje på to unge afrikanere som begge manglet høyre hånd. Disse unge mennene, Mouctar og Souliman, var blitt brutalt amputert – som straff, og til skrekk og advarsel.

Da reportasjen ble vist på NRKs Søndagsrevyen, reagerte noen seere så sterkt at de følte trang til å trå til med en form for håndsrekning til de to. Momentum, foreningen for arm- og benprotesebrukere, er i kontakt med hjelpevillige krefter og vurderer sammen med dem hva som eventuelt kan gjøres fra Norge.

Flemming Dahl (tekst)

Her hjemme ligger gjerne ulykke eller sykdom til grunn for amputasjoner, som normalt utføres av medisinsk personell i beskyttede omgivelser. Men om de to afrikanerne han traff ved et veikryss i Malis hovedstad Bamako, rapporterte NRKs Afrika-korrespondent Lars Sigurd Sunnanå at de hadde en annerledes amputasjonshistorie:

I byen Gao, langt nordøst for Bamako, hadde islamistiske opprørere fengslet

Mouctar og Souliman og senere skåret høyrehånden av dem med kniv - forklart med at de to hadde gjemt unna våpen som maliske soldater etterlot seg da de flyktet fra opprørerne.

NÆRKONTAKT MED DET VONDE

Det finnes mange beretninger fra ulike land om hvordan amputasjon brukes som straff – og til skrekk og advarsel. Å høre om sånt, lese om det og se bilder av det kan gjøre vondt i noen hver. Å komme helt innpå sånt, slik Sunnanå gjorde, kan tenkes å gjøre enda dypere innhogg i følelsene.

Riktignok er Sunnanå en erfaren journalist, en ringrev i faget. Han har i arbeids medfør vært på nært hold av det ene og det andre, ute i verden og hjemme i Norge. Ta bare dette at han som ung Dagsrevyen-reporter i 1972 var blant de aller første som nådde frem til vraket av Braathens-flyet som styrtet i Asker vest for Oslo lille julaften i 1972. Flyet hadde vært på vei fra Vigra ved Ålesund til Fornebu ved Oslo, nå lå omkomne og sårede spredt i terrenget...

PÅ FØLELSENE LØS

Men tilbake til denne tid, hør hva Sunnanå sier når Livsglede kontakter

skrekk og advarsel

ham få dager etter at reportasjen fra Bamako ble vist på TV, søndag 27. januar, og i tillegg ble presentert på NRKs nettsider:

”En blir aldri så barket at det ikke gjør vondt å møte skjebner som dem jeg møtte i gatekrysset i Bamako. Da de sammen prøvde å knytte igjen sekken med sengeteppet etter at Mouctar hadde stått opp, var det bare så vidt jeg klarte å holde tårene tilbake.”

Når han snakker med Livsglede, har ikke Sunnanå sett tegn til at de to har fått profesjonell, oppfølgende hjelp:

”Nei. De var ikke fanget opp av noen humanitær organisasjon. Men den ene internasjonale hjelpeorganisasjonen etter den andre strømmet til Bamako mens jeg var der og holdt flotte pressekonferanser om alt de hadde til hensikt å gjøre for krigens ofre. Så jeg håper at noen av bistandsarbeiderne passerer gatekrysset med de to en dag og skjønner at de trenger hjelp.”

Når Sunnanå blir fortalt at Momentum tidligere har vært involvert i et arbeid for å fremskaffe proteser til amputerte i Libanon og at et lignende engasjement i Bamako ikke kan sees som definitivt

umulig, reagerer han slik: ”Skulle du få Momentum til å forbarme seg over Mouctar og Souliman i Bamako, vil ingen bli gladere enn jeg. Min fixer i byen finner dem. Det er bare å si fra.”

NOEN VIL GJERNE HJELPE...

Senere melder Sunnanå seg tilbake med et tips han har mottatt, om norske krefter utenfor Momentum som kunne tenkes å ville gi de to afrikanerne en håndsrekning. Snart er Momentum i kontakt med disse kreftene, med den følge at en tankeprosess kommer i gang: Hva kan eventuelt gjøres fra Norge?

Fortsetter neste side

Momentum-leder Nils-Odd Tønnevold kan i utgangspunktet hverken love hjelp fra Norge eller avskrive muligheten for noe slikt. Han forteller at han via internasjonale kontakter – ikke minst i ISPO (International Society for Prosthetics and Orthotics) – nå innledningsvis undersøker hva norske og kanskje lokale krefter i Mali skulle kunne gjøre på et praktisk og økonomisk gjennomførbart vis, muligens i form av proteser og protesetilpasning. Han ser hjelp til selvhjelp som en ledetråd for videre arbeid med saken.

”På dette tidlige stadium vet vi ikke om dette lar seg gjøre og hvor tidkrevende

og komplisert det eventuelt kan vise seg, men Momentum er ikke kjent for at vi gir gi oss ved første motbakke”, sier Tønnevold til Livsglede. Og han tilføyer:

”Det er viktig å være jordnære, praktiske og realistiske. Vi tror at protesetilpasning bør skje lokalt, og derfor er vi avhengige å finne frem til et forsvarlig tilbud i Mali som både kan tilby protesetilpasning og nødvendig oppfølging og service.”

I en neste omgang vil det ifølge Tønnevold være snakk om å få frem hjelp fra Norge på forsvarlig vis.

”Her er det mulig vi vil trenge å involvere en offisiell tredjepart, for

eksempel norsk konsulat eller ambassade, for å være trygge på at midlene kommer dit de skal og blir brukt i tråd med intensjonen. Først når vi er trygge på dette, kan det inviteres til økonomisk dugnad her hjemme for å gi den nødvendige hjelpen”, sier han.

Uansett, i Mali, som i mange andre land, går krigens vonde hverdag sin videre gang.

Fra Afrika til Grünerløkka

For en halv mannsalder siden vant han en høytrangert pris for kritisk og gjennomgripende miljøjournalistikk. Miljødeleggelser... Bare et eksempel, dette, på hva reporter Lars Sigurd Sunnanå i tiårenes løp har stukket nesen i.

Etter å ha vært avisjournalist, kom han kom til NRK og Dagsrevyen i 1972. Der har han jobbet med det ene og det andre. I mange år holdt han eksempelvis øye med olje- og gassvirksomheten i Norge og ellers i verden, senere var han korrespondent i Midtøsten, siden 2010 er han korrespondent i Afrika.

Noen bøker har han funnet tid til å skrive, et par av dem med et innhold knyttet til Saddam Husseins gjøren og

laden, en annen om omstridt pengebruk i Redningsselskapet.

Karakteristisk for reporter Sunnanå er at han ikke bare stikker mikrofonen opp i ansiktet på folk og tar det for gitt at det de svarer holder vann. Han har, kort sagt, tirret på seg mange når han har sendt på luften noe de helst hadde sett ikke var blitt offentlig kjent.

Om korrespondentjobben i Afrika sier han til Livsglede at den gir ham nød og fattigdom tett innpå livet ”fordi ulikhetene i samfunnene jeg dekker, er så store. En rik overklasse i mange land blir stadig rikere, og en middelklasse vokser.”

Sunnanå viser til at mange jubler over at alt kan synes å gå bedre i Afrika nå tiden, men han sier: ”Jeg følger det ikke

sånn når jeg ser og møter oppegående, arbeidsløse afrikanske ungdommer – ofte med universitetsksamener – som ikke har en sjanse til å få seg jobber.”

I august skal det være slutt på korrespondent-perioden i Afrika. ”Da drar jeg tilbake til Dagsrevyen som allmennreporter, klar til å dekke oljespørsmål, miljøproblemer eller branner på Grünerløkka”, sier Sunnanå. Han tilføyer:

”Det velsignede med journalistikken – nå i sommer er det 50 år siden jeg hadde min første jobb som sommervikar i Varden i Skien – er mangfoldet i arbeidsoppgavene du kan gå løs på.”

Lars Sigurd Sunnanå, NRKs korrespondent i Afrika siden sommeren 2010.

Av **Bjørn Sværen**

Styreleder i OVL (Ortopeditekniske Virksomheters Landsforbund).
Han skriver på invitasjon fra Livsgledes redaksjon.

Ikke i mål, men på rett vei

Alt var bedre før, dette er et uttrykk som man hører fra tid til annen. Det gjelder ikke lenger for bransjen vår.

I tillegg til at vi ser nye produkter og ny produksjonsteknologi, nye lokaler samt bedre kvalitetssikring og HMS, har behandlingstiden på søknader gått radikalt ned de siste årene. Rundskrivet er forbedret og ortopedibransjen har god og regelmessig dialog med myndigheter og brukerorganisasjoner.

Regelmessige brukerundersøkelser viser at brukertilfredsheten stadig stiger og at de fleste stort sett er god fornøyd med oss. Hovedårsaken til en slik utvikling er at området ortopediske hjelpemidler er en romslig ordning for brukerne og at den er tildelt gode økonomiske rammebetingelser som bransjen har klart å forvalte på en forsvarlig måte.

Ikke misforstå meg, det er fortsatt utfordringer innom mange områder, men vi er på rett vei.

Personlig tror jeg at det vanskelig å forvente en fremtidig ordning som er bedre enn den vi har i dag, og jeg mener derfor at både bransje og brukerorganisasjoner bør ha bevaring av dagens ordning øverst på prioriteringslisten.

Det er snart tre år siden NOU 2010:5 "Et helhetlig hjelpemiddeltilbud" ble

presentert. For ortopediske hjelpemidler var forslaget at det finansielle ansvaret skulle flyttes fra NAV til de regionale helseforetak. NOU-en fikk hard medfart i høringsrunden, og vi trodde at den ble lagt nederst i skuffen.

Men departementet plukket ut forslagene som vedrørte fremtidig finansiering av høreapparater og ortopediske hjelpemidler og jobbet videre i det stille. Nå gjaldt det "forvaltningsmessige prinsipper", og dette var arbeid unndratt offentlighet. Overføring av budsjettmidler fra et departement til et annet kan gjøres uten støy. Arbeid som foregår under radarhøyde risikerer først å bli synlige i statsbudsjettet, og da er det for sent å gjøre noe med det.

Ved en eventuell overføring til helseforetakene er det mer som står på spill enn bare budsjettmidler. Rettingene i Folketrykkeloven er helt annerledes innrettet enn i Lov om helsehjelp, der også prioriteringsforskriften ligger. Alvorlige sykdommer skal prioriteres foran mindre alvorlige sykdommer. Om man ikke engang er syk, men trenger et hjelpemiddel, så kan man spekulere på hvor i prioriteringskøen man vil havne.

"I Arbeidsdepartementet råder fortsatt den oppfatning at ortopediske hjelpemidler ikke er noe som NAV skal stelle med"

Det som er viktig er at man i slike saker sikrer en politisk behandling før konklusjoner blir fattet. OVL-styret hadde en omfattende runde med sentrale politikere

i både posisjon og opposisjon og informerte om "Ortopediske hjelpemidler, en ordning i NAV som fungerer godt" og om det pågående arbeidet i departementet. Vi ble positivt mottatt alle steder, og Arbeids- og sosialkomiteen besøkte

også Sophies Minde på en omvisning i fjor sommer.

Nå kom det intet utspill fra departementene i denne omgang, og følgelig ble det heller ikke noen politisk behandling. I høstens statsbudsjett kom budsjettposten Ortopediske hjelpemidler bedre ut enn mange andre områder.

Det ble skifte av både arbeidsminister og statssekretær i høst, og om ikke så lenge er det valg. NOU-en har fortsatt åpen status, så forutsigbarheten er derfor kort.

Vi vet ikke hva som kan komme. I Arbeidsdepartementet råder fortsatt den oppfatning at ortopediske hjelpemidler ikke er noe som NAV skal stelle med.

Totalt sett er det totale hjelpemiddelom-

rådet komplekst, med ansvarsfordeling mellom kommune, spesialisthelsetjeneste, NAV og arbeidsgiver. Enkelte brukergrupper faller mellom flere stoler, noe som resulterer i uklareheter for brukere og forvaltning, med tidskrevende saksbehandling som resultat.

Forvaltning og formidling av hjelpemidler innom pleie og omsorg samt hjelpemidler innom skole, arbeid, bolig, transport og fritid var utsatt for mye kritikk og dannet grunnlaget for arbeidet med NOU-en, der det ble foreslått radikale endringer i hjelpemiddelforvaltningen.

Vi har hele tiden ment at ortopediske hjelpemidler i liten grad har vært berørt av denne problematikken og har derfor en målsetting om å bevare ordningen som den er i dag.

Nøkkelfolk i MOMENTUMs

Hans Emil Møller-Hansen,
leder av Likemanns-
og pårørendeutvalget
samt av Momentum-
prisutvalget.
Foto: HHR.

h-moelle@online.no
Tlf. 901 83 810

Nils-Odd Tønnevoll,
leder av Informa-
sjonsutvalget og
av Redaksjonen i
Momentum.
Foto: HHR.

*nils.tonnevoll@
connectum.no*
Tlf. 92 20 16 26

Ola Kvisgaard, leder
av Samfunnspolitisk
utvalg.
Foto: HHR.

*ola.kvisgaard@
oslobystyre.no*
Tlf. 46 47 67 70

Hvem har ansvar for hva i Momentums hverdag? Gjennom etableringen av en rekke utvalg fremstår ansvarsfordelingen som klarere enn før. Dermed er det lagt til rette for en god oppfølging av oppgaver i handlingsplanen som er vedtatt av Momentums årsmøte.

Momentum-ledelsen inviterer sine medlemmer og andre til å levere innspill og stille spørsmål til utvalgene.

Utvalgene er blitt etablert i løpet av det siste halvåret. Livsglede kaster her et raskt blikk på dem.

Likemanns- og pårørendeutvalget organiserer og effektiviserer likemannstjenesten og amputerte-pårørendes arbeid, ved samspill med lokale

Momentum-krefter rundt om i landet. Å bidra til god kontakt med sykehus, rehabsentre og ortopediverksteder er en av utvalgets sentrale oppgaver, og i denne sammenheng er Momentums nye info-konvolutt et viktig verktøy. Utvalget består av Hans Emil Møller-Hansen (leder), Marit Havre Nilssen og Hanne Thorsen.

IT/Web-utvalget står for vedlikehold og oppdatering av Momentums nettsider og for arbeidet med foreningens Facebook-konto. Tanken bak Momentums nærvær på nettet og Facebook er at det skal styrke medlemmenes muligheter til å følge med i hva som skjer i amputertes miljøer nasjonalt og internasjonalt. Utvalget består av Kjetil Bragstad (leder), Kjartan Nesbakken Haugen og Tor-Willy Weberg.

Sports- og aktivitetsutvalget skal stimulere Momentum-medlemmene til mestring gjennom fysisk aktivitet. Spredning av informasjon om eksisterende tilbud i regi av andre aktører samt etablering av tilbud i Momentum-regi (eksempelvis et tilbud knyttet til Ridderuka på Beitostølen) står på arbeidslisten. Utvalget består av Kjartan Nesbakken Haugen (leder), Tor Aalberg og Elin Holen De Capitani. Geir Arne Hageland og Jon Ivar Sandhaugo er tilknyttede ressurspersoner.

Informasjonsutvalget har ansvar for fornyelse og oppdatering av Momentums visuelle identitet (en storfornyelse av logo, farger osv. har i de seneste måneder funnet sted, se omtale i forrige utgave av Livsglede). En viktig del av arbeidet er å tilse at den nye pro-

Ortopedisk Service

Servicen omfatter vurdering, måltaging, tilpassing og kontroll av ortopediske hjelpemidler som fotsenger, løpsinnlegg, såler, sko, proteser, støtteskiner, korsetter m.m.

Timebestilling:
32 83 04 15

Drammen
Ortopediske
Institutt a.s

ROSENKRANTZGATEN 17, 3018 DRAMMEN - T: 32 83 04 15

Spania

Sesong:
Oktober - april

Oppstart:
1. oktober 2013

Priser:
Fra 7.800,- pr pers
pr mnd

Lei av is og snø?

- Aktiv langtidsferie
- Egen, romslig leilighet i Torrevieja
- Gå-trening, svømming, styrketrening
- Mye sosialt samvær i et sunt klima
- Massevis av valgfrie aktiviteter
- Norske leger og fysioterapeuter

Arrangør: Steinar B. Hansen, Momentum Øst
Tlf. 0047 91382221, Steinar@regnskapsnettet.no

hverdag

Geir Bornkessel,
leder av Livsglede-
utstillingsutvalget.
Foto: HHR.

geir.bornkessel@
gmail.com
Tlf. 97 15 58 78

**Kjartan Nesbakken
Haugen,** leder av
Sports- og aktivitets-
utvalget.
Foto: Privat.

kjartan@haugen.org
Tlf. 90 57 86 15

Kjetil Bragstad, leder
av IT/Web-utvalget
og av Studieutvalget.
Foto: HHR.

k-brag@online.no
Tlf. 48 60 19 74

filen blir brukt, vel å merke riktig brukt, i enhver Momentum-sammenheng. Utvalget består av Nils-Odd Tønnevd (leder) og Kristin Holter-Sørensen.

Redaksjonen i Momentum står for utgivelse av medlemsbladet Livsglede fire ganger årlig. Produksjon av tekst og fotos samt ferdigstilling før hvert blad sendes til trykking, inngår i arbeidet. Redaksjonen står også for innhenting av annonser og har som et utgangspunkt at annonseinntekter skal fullfinansiere bladet. Redaksjonen består av Nils-Odd Tønnevd (ansvarlig redaktør), Christine Wigaard (grafiker), Flemming Dahl (journalist) og Hans Hekneby Reinertsen (fotograf).

Studieutvalget skal stimulere til skoloring og opplæring, bistå fylkes-

lagene i identifisering av kilder til finansiering, også i utarbeidelsen av søknader om tilskudd. Det skal også representere Momentum i Studieutvalget Funkis. Momentums studieutvalg består av Kjetil Bragstad (leder) og Jan Eirik Singstad. Liv Karin Søstuen, Momentums adm. sekretær, er en viktig støttespiller.

Samfunnspolitisk utvalg arbeider for at amputerte/protesebukere skal ha like muligheter som funksjonsfriske. De viktigste blant mange oppgaver er å sikre fortsatt finansiering av protesetilpasning gjennom NAV, å få fjernet 26-årsregelen hva angår spesialproteser, å arbeide for forbedret amputasjonskirurgi og fantomsmerte/stumpsmerbehandling samt å medvirke til forbedret gangtrening. Utvalget består av Ola Kvisgaard (leder),

Geir Bornkessel, Hans Emil Møller-Hansen og Kjetil Bragstad.

Momentumprisutvalget skal innhente kandidatforslag til Momentum-prisen, vurdere innkomne forslag og innstille prisvinnere. Utvalget består av Hans Emil Møller-Hansen (leder), Geir Bornkessel og Rune Søstuen.

Livsgledeutstillingsutvalget skal se til at den vandrende fotoutstillingen Livsglede blir vist på stadig flere steder rundt om i landet, forsøksvis ett sted pr. kvartal. Det skal bistå lokale Momentum-krefter med gjennomføring og med sponsorfinansiering slik at hver visning av utstillingen blir selvfinansierende. Utvalget består av Geir Bornkessel (leder), Rune Søstuen og Hans Emil Møller-Hansen.

Vi lager benproteser til voksne,
ungdom, barn og de med dysmeli

ØSTO Ortopedisenter AS

Gartnervegen 10 | 2312 Ottestad | Tlf.nr: 62573900 | Faksnr: 62573901 | E-post: post@osto.no | www.osto.no

NED- SETTE REDU- SERE	STEKE, RISTE	GNAG- SAR- STIRRE VILT	PREFIKS (OMKRING) LIVSGLEDE ER DET	SYMBOL 1 MILLI- ARD	FJÆR- KRE- VESTPOLD KOMMUNE	BILKJ. TEGN/ THAI- LAND
	MAT- RETT					
	LITE ROM I KISTE				HYGGE	
	ROMER- TALL 50	FISK	ÆR- FUGL- HUNN	RYGG- MARG- DET- ENNELSE	AN- MODE	MODE- SMYK- KE
	VOISE, ØKE ØR- STED					
ER TRITON	VÅGE- SPILL	BRIE- ER DET	GENE- SIS ER DET	JAPANSK SKUESPILL EN- SOM		
				FAM- ILIE- MEDLEM	PLANTE	ROCK- BAND
						GRESK MOT- STANDS- BEVEG- ELSE
						TONE OG NOTE STOPP
HVAL- ENE EN HIN- NELRETN.				MÅNE OPP- ILDNE		NAT VÆSKE
				KJ. TEGN ERBUD SUND, VIK		BILKJ. TEGN SPANIA
SPORTS- ART- IKKEL		HAST				BIL- FABRI- KANT
			FRA VEST- LANDET			
VANN- KILDE						

Finner du kryssord-løsningen?

Send den inn - og vinn Momentum-krus eller t-skjorte.

Tre vinnere trekkes ut blant dem som sender inn riktig løsning. Navn på vinnerne offentliggjøres i neste utgave av Livsglede.

Send løsningen til:

Kryssordløsning,
Momentum,
Pb 69 Skøyen
0212 Oslo

Løsning
kryssord
nummer 4 - 2012

Kryssord-produsent:
Rolf Bangseid

Fra Hasses album...

Momentum-samlingen i Alta våren 2009

inkluderte utflukt til Finnmarksvidda. Noe av det fotograf Hasse husker fra vidda er storslått arkitektur i lunsjrestauranten, at den delikate lunsjen var basert på lokale råvarer og at det var både spennende og gøy å kjøre snøscooter.

Nordens största
leverantör av
CAD/CAM
system inom
Ortopedteknik

 OMEGA
Tracer

RODIN 4D

nordic
Ortopedica

support

kreativitet

flexibilitet

 webbkatalogen
www.nordicortopedica.se

Raskt tilbake i MC-

Flemming Dahl (tekst)
Hans Hekneby Reinertsen (foto)

Forsommeren 2011 mistet han venstreleggen i en motorsykkelulykke. Kjell Arild Olsen kom seg raskt tilbake på beina, ved hjelp av en leggprotese, og ble etter hvert å se igjen bak MC-styret.

Raskt tilbake i gjengen... Det har seg slik at Kjell Arild var og er medlem i en klubb ved navn Legacy Vets MC Scandinavia.

Medlemmene har det til felles at de kjører motorsykkel – og at de har representert Norge, NATO og FN i militære, fredsbevarende operasjoner ute i verden.

Dette er folk som har opplevd tøffe situasjoner – de har deltatt i sonen mellom krig og fred.

GJENGEN ORDNET OPP

Raskt tilbake... Vel, Kjell Arild forlot aldri gjengen – og ble aldri forlatt av den. Saken er at han var på tur med gjengen, de kjørte på rekke og rad nær Voss, da han skled ut i en høyresving, traff en bil og fikk seg en luftseilas før han havnet i bakken.

De andre i gjengen var ikke blottet for førstehjelpkunnskap. En av dem hadde endog gjort tjeneste som helikopterbåren medic der ute i verden. Så da tilkalte redningsmannskaper nådde ulykkesstedet, var gjengen så godt i gang med det som skulle gjøres at redningsmannskapene like godt holdt seg på sidelinjen.

MANNEN I RULLESTOLEN

Sykehuskomplekset Ahus ved Oslo, sommeren 2011:

Momentum åpner en visning av vandreutstillingen Livsglede. Taler, mat og drikke. Der kommer en mann i rullestol, pushet av en annen mann. Momentum-bladet Livsgledes medarbeidere spør mannen i rullestolen hvem han er, hva han gjør her? Svaret er at mannen, Kjell Arild Olsen, nå nettopp – få uker etter MC-ulykken – er blitt amputert her på Ahus og nå er ute på sin første rullestoltur, geleidet av MC-kameraten Lasse Bolle.

De to havnet på forsiden av den Livsglede-utgaven som forelå et par måneder senere (nr. 3, 2011). Da var Kjell Arild allerede så vidt tilbake på beina – og vel innskrevet som medlem i Momentum.

GODT Å HA VENNER...

Når Livsgledes medarbeidere i februar 2013 besøker Kjell Arild i MC-gjengens klubblokale i Vestby syd for Oslo, er han sammen med forsidekamerat Lasse og et av de øvrige gjengmedlemmene,

 teknomed as
ortopediteknisk senter

For deg som protesebruker
gjør vi en forskjell – det er ditt valg.

*beste funksjon og livskvalitet
for den enkelte*

Sandefjord:
Linglemveien 65
3225 Sandefjord

Porsgrunn:
Storgata 118
3921 Porsgrunn

Telefon: 33 45 45 33
e-post: info@teknomed.no
www.teknomed.no

-gjengen

Thomas Kallevig. Tre muntre folk, dette, mannfolk som vil la optimismen råde.

Om ikke så lenge skal våren og MC-sesongen melde seg. Kjell Arild sier at han neppe hadde vært den han er i dag hvis det ikke hadde vært for samboersken og kameratskapet i MC-gjengen.

Halvannet år er gått siden Kjell Arild Olsen (midten) og hans kamerat Lasse Bolle (høyre) figurerte på forsiden av Livsglede. Her i MC-klubbens møtelokale poserer de igjen for fotografen – sammen med Thomas Kallevig, et av de øvrige medlemmene i MC-gjengen.

- et datterselskap av Oslo universitetssykehus HF

Sophies Minde Ortopedi AS

«LIVSKVALITET - muligheter fremfor begrensninger.»

Sophies Minde Ortopedi AS har siden 2006 samarbeidet med Dorset Orthopaedic i England. Dorset Orthopaedic er verdensledende innen naturtro silikonkosmetikk for proteser.

Vi samarbeider tett for å finne optimale løsninger i produksjonen av naturtro kosmetikk, ortoser og linere i silikon. Vår felles klinikk med kolleger fra Dorset Orthopaedic holdes hver tredje måned.

Arm- og benprotesebrukere fra hele Norge er velkomne til oss for å få laget naturtro kosmetikk til sine proteser.

Foto av hender og føtter: Elena Garm

Sophies Minde Ortopedi AS

Besøksadresse: Trondheimsvn. 235, bygg 79 · Postadresse: Postboks 493 Økern, 0512 Oslo
Tlf: 22 04 53 60 · Fax: 22 04 53 65 · Hjemmeside: www.sophiesminde.no

Dorset Orthopaedic
Life without limits

FRI UTFOLDELSE er vår spesialitet

Norsk Teknisk Ortopedi tenker framover. Vi vil være i forkant av kroppens utvikling og skal være klare den dagen nye behov melder seg. Målet er at unge brukere skal vokse og utvikle seg med sine armproteser. Med stadig bedre teknikk og fokus på hver enkelts personlige behov ønsker vi å gjøre hverdagen best mulig for unge brukere.

Vi vet mulighetene og har løsningene som gir en god funksjon

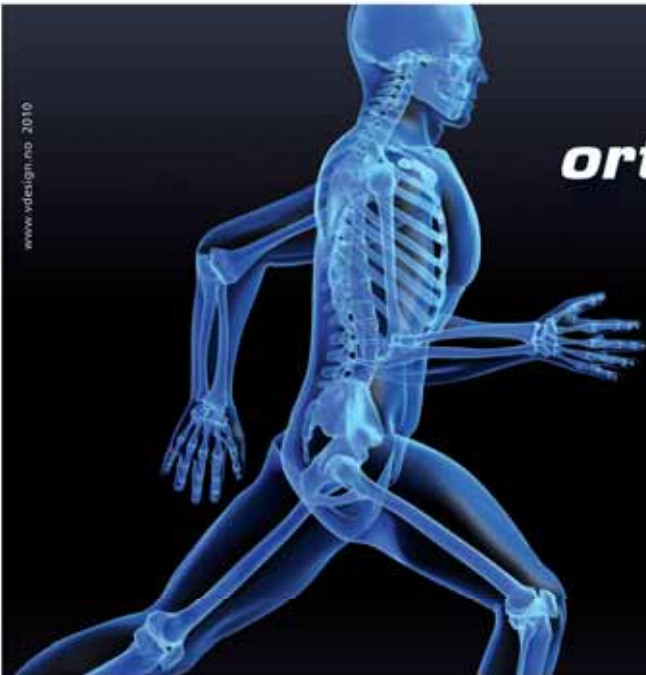
I SAMARBEID MED ORTOCARE®

Norsk Teknisk Ortopedi AS

Vikaveien 17 - P.b. 10 - 2312 Ottestad

Tlf: 62 57 44 44 - nto@ortonor.no

www.ortonor.no

Vi leverer alle typer ortopediske hjelpemidler!

- Våre fagfolk hjelper deg til et mer aktivt liv

Ring oss!

tlf 75 50 74 20

eller se

ortocare-nordland.no

ORTOCARE®
NORDLAND

Medlem av Ortocarekjeden

Gidsken Jakobsens vei 32, Bodo

BUSKERUD TEKNISK ORTOPEDI

Buskerud Teknisk Ortopedi AS
PB 3568 - 3007 Drammen

Besøksadresse: Buskerudveien 217
Tlf.: 32 80 93 93
Faks: 32 80 93 94
E-post: post@bto.no
Web: www.bto.no

Innmelding? Adresseforandring?

Er du ikke medlem i Momentum, men ønsker å bli det? Er du medlem, men har skiftet adresse?

Klipp ut nedenfor, fyll ut og send utklippet til Momentum, eller ring oss på telefon 40 00 43 60 eller skriv epost til "info@momentum.nu".

Familiemedlemskap (for amputert/protesebruker og øvrige i husstanden), kr 450 per år.

Hovedmedlemskap (for amputert/protesebruker alene), kr 350 per år

Støttemedlemskap (for slektninger, venner, sympatisører, helsepersonell), kr 250 per år p.p

Bedriftsmedlemskap (for institusjoner, verksteder, leverandører), kr 1500 per år.

Momentum – foreningen for arm- og benprotesebrukere – er til for å spre livsglede og inspirasjon og gjøre hverdagen bedre for amputerte/protesebrukere og pårørende

Foreningen ble stiftet i 1996, har over 600 medlemmer og er representert med lokallag i de fleste av landets fylker

Som medlem får du bladet Livsglede tilsendt fire ganger årlig, mulighet til å delta i weekend-samlinger og andre sammenkomster til sterkt reduserte priser, rabatt på møterom og hotellrom, hjelp i spørsmål knyttet til protesebruk, protesetilpasning, rehabilitering, rettigheter osv.

Gjennom likemannstjenesten får du, ikke minst som nyamputert, tilgang til noen å snakke og utveksle erfaringer med – noen som har kjent det på kroppen selv – etter prinsippet like hjelper like. Slik kan du bli inspirert til raskest mulig å fungere bedre. Likemannstjenesten blir utført av protesebrukere og pårørende som har møtt egne utfordringer og stiller opp frivillig – på sykehus, på rehabiliteringssenter, hjemme hos deg og per telefon.

Momentum

Svarsending
0091 Oslo

Porto betales av mottaker

Navn:

Adresse:

E-postadresse:

Mobil:.....

☐ **Familiemedlemskap**

☐ **Hovedmedlemskap**

☐ **Støttemedlemskap**

☐ **Bedriftsmedlemskap**

☐ **Allerede medlem,
men ny adresse**

☐ **Ny adresse,
ring ved tvil**

Momentum landet rundt

Vi er til for deg og dine. Ta kontakt!

**Momentum Øst:
Østfold, Oslo og Akershus:**
Leder Oslo og Akershus:
Bjørn-Christian Blindheim
bch.rb@hotmail.com
T: 94 87 33 74

Likemannskontakt Momentum Øst:
Kristin Holter-Sørensen
kriholtesor@hotmail.com
T: 99 71 97 56

Momentum Innlandet:
Leder:
Liv Karin Søstuen
Livkarins@yahoo.no
T: 47 02 10 94

Likemannskontakt:
Rune Søstuen
Livkarins@yahoo.no
T: 95 96 52 42

Buskerud:
Helge Borgevad
helge.borgevad@cemex.com
T: 90 70 55 45

Vestfold:
Leder: Hans Emil Møller-Hansen
h-moelle@online.no
T: 90 18 38 10

Likemannskontakt:
Hanne Thorsen
hanne.thorsen@telefast.no
T: 97 19 61 05

Telemark:
Bjørn Thorsen
b-thor@online.no
T: 93 03 30 06

Momentum Sør:
Leder: Henry Gerhard Høyland
henry.gerhard.hoyland@gmail.com
T: 47 83 94 62

Likemannskontakt:
Björg Nodeland
bjoenode@online.no
T: 95 84 52 09

Rogaland:
Kontaktperson:
Helge Svalestad
svaleh77@gmail.com
T: 95 02 41 34

Hordaland:
Per Arvid Butz
perbutz@broadpark.no
T: 56 33 16 94

Marit Havre Nilssen
hnmorit@frisurf.no
T: 92 03 06 16

Sogn og Fjordane:
Finn Atle Leirpoll
fin-atle@online.no
T: 95 19 50 75

Møre og Romsdal:
Ronny Strandbø
rs@tussa.com
T: 90 79 92 78

Momentum Nordland:
Leder: Jan-Henry Søberg
jan_henry48@hotmail.com
T: 91 32 65 70

Momentum Troms & Finnmark:
Likemannskontakt:
Håkon Gebhardt
b-gebhar@online.no
T: 41 64 03 50

Likemannskontakt Finnmark:
Jill Helen Nilsen
jillhni@start.no
T: 91 39 57 95

SPORTSKONTAKT:

Kjartan Haugen, T: 90 57 86 15
kjartan@haugen.org

PÅRØRENDEKONTAKTER:

Østfold, Oslo og Akershus:
Turid S. Bornkessel, T: 99 24 67 12
tusle@hotmail.com

Hedmark og Oppland:
Liv Karin Søstuen, T: 47 02 10 94
livkarins@yahoo.no

Hordaland:
Marit Havre Nilssen, T: 920 30 616
hnmorit@frisurf.no

Sogn og Fjordane:
Sigrunn Leirpoll, T: 48 10 56 13
sigrunn-leir@hotmail.com

Nordland, Troms og Finnmark:
Bente Gebhart, T: 41 64 03 50
b-gebhar@online.no

Rogaland:
Erla Einarsdottir, T: 90 79 25 09
erla.einarsdottir@momentum.nu

Agder:
Magne Nodeland, T: 47 89 84 54
mnod@online.no

Bli likemann - gi noe tilbake

Husker du ...

- Alle de spørsmålene du hadde?
- Alle utfordringene du trodde var uoverkommelige?
- At du lurte på hvor du kunne få ordnet med det ene og det andre?
- Følelsen av å være den eneste som har det akkurat slik?

Du kan nå få en nyamputert til å se at det meste ordner seg og at livet er godt.

Å møte deg kan inspirere og motivere en nyamputert til å se mulighetene fremfor begrensningene.

Enten du er amputert eller pårørende til en som er det, vil vi gjerne ha kontakt med deg.

Ta kontakt nå
Tlf 4000 4360 eller info@momentum.nu

Mer attraktive busser, mindre behov for TT

Lave gulv og dermed enklere ombordstigning – dette er blant mange faktorer som gjør busser og andre kollektive transportmidler attraktive også for ikke helt spreke mennesker.

I en artikkel i tidsskriftet Samferdsel blir det poengtert at en bedre tilrettelegging av kollektive transportmidler vil innebære at flere kan bruke dem, slik at forflytningshemmede kan se redusert behov for å benytte den ressurskrevende TT-ordningen (drosjebasert tilrettelagt transport, basert på offentlige midler).

Artikkelen er skrevet av Gisle Solvoll, forskningsleder ved Handelshøgskolen i Bodø (HHB). Han tar utgangspunkt i et utredningsarbeid utført ved HHB på oppdrag fra Samferdselsdepartementet.

”TT-ordningen bør i større grad bli et transporttilbud for personer med de alvorligste funksjonshemningene (rullestolbrukere, blinde og personer med sterkt nedsatt funksjonsevne) og ikke gis til for mange – spesielt ikke begrunnet ut

fra alder”, skriver Solvoll i årets februar-utgave av Samferdsel.

Om noe av det som fremkom under utredningsarbeidet, skriver han:

”I mange fylker jobbes det med å gjøre både bussene, holdeplassene og atkomsten til disse tilgjengelig også for personer med forflytningshemninger. For rutebussene i Norge i 2012 finner vi at 40 % av bussene har lavgulvløsning, 60 % har plass til å ta med rullestol, 35 % har heis eller rampe, mens 16 % har holdeplassannonsering. Om lag én av tre busser har ingen særskilt tilrettelegging.”

*I mange tilfelle er det enklere enn før å komme seg om bord i en buss.
Illustrasjonsfoto: Samferdsel.*

Medaljens bakside

Tidligere begeistret han verden med sine prestasjoner. Men i vinter har verden med forbløffelse fulgt nyhetsmeldingene om at ”Blade Runner” fra Sør-Afrika i februar skjøt og drepte sin venninne. Selv hevdet 26 år gamle Oscar Pistorius at han trodde han skjøt mot en innbruddstyv. Retten løslot ham mot kausjon. Det var ventet at han til sommeren må stille i rettssalen igjen. Spørsmålet ble hengende i luften: Mente han å skyte venninnen? Også et annet spørsmål forble ubesvart: Vil han få anledning til igjen å begeistre verden som ”den raskeste mannen uten ben”?

*”Blade Runner” i London i august 2012.
Foto: Jim Thurston/Wikipedia.*

Glem ikke at...

... det finnes stadig mer Momentum-relatert stoff på nettet. Nyheter legges ut løpende på nettsidene.

Følg med i hva som skjer, gjør det via:

www.momentum.nu og www.facebook.com/momentum.nu

Hovedstyret i Momentum

DR. NILS-ODD TØNNEVOLD
Styreleder
nils.tonnevold@connectum.no
T: 92 20 16 26

ELIN HOLEN DE CAPITANI
Nestleder
elin@accuratus.no
T: 99 01 66 92

HANS EMIL MØLLER-HANSEN
Styremedlem/likemannskoordinator
h-moelle@online.no
T: 90 18 38 10

FINN ATLE LEIRPOLL
Styremedlem
fin.atile@online.no
T: 95 19 50 75

KRISTIN HOLTER-SØRENSEN
Styremedlem
kriholtesor@hotmail.com
T: 99 71 97 56

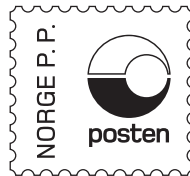
KJETIL BRAGSTAD
Styremedlem/IT-ansvarlig
k-brag@online.no
T: 48 60 19 74

GEIR ARNE HAGELAND
Styremedlem/Økonomiansvarlig
geir.arne.hageland@funkibator.no
T: 90 97 26 82

MARIT HAVRE NILSSEN
Styremedlem
hnmarit@frisurf.no
T: 92 03 06 16

Momentum
Tlf 40 00 43 60
info@momentum.nu

LIV KARIN SØSTUEN
Adm. sekretær
livkarins@yahoo.no
T: 47 02 10 94

Returadresse:
Momentum
pb. 49 Skøyen
0212 Oslo

GÅ UBEKYMRET HVOR DU VIL. NÅR DU VIL.

For første gang i verdenshistorien tilbyr Össur trans-femoralt amputerte en fullt integrert proteseløsning med Bionic Technology – SYMBIONIC® LEG.

Benytter du deg av spesielle teknikker for å overvinne trapper, hellinger og ujevnt terreng? Eller unngår du slike områder helt?

Med SYMBIONIC LEG kan du gå ubekymret *hvor* du vil, *når* du vil og i tillegg på en energibesparende, behagelig og selv sikker måte. Protesens evne til å oppfatte og reagere – hurtigere enn deg selv – på om du er i ferd med å snuble er ytterligere en virkelig verdifull egenskap.

SYMBIONIC LEG består av et protesekneledd og en protesefot som begge hver for seg er programmert med en kunstig intelligens slik at den på best mulig måte forstår og reagerer på hvordan nettopp *du* vil gå. Knees og fotens unike evne til samarbeid gjør at funksjonen blir "1 + 1 = 3".

Vil du vite mer om SYMBIONIC LEG?
Kontakt Össur Nordic, tlf. 2261 5770 eller
tlf. +46 18 18 22 00, eller gå inn på
www.ossur.com/bionic.

Se filmen "Össur's Health Heroes"
på www.youtube.com. Søk på Össur Media.
Get the free mobile app at <http://gettag.mobi>

SYMBIONIC® LEG

bionic
TECHNOLOGY BY ÖSSUR

www.ossur.com/bionic

Life Without Limitations®